

geslagen, niet uit het oog worde verloren en deze zelf niet als even zoovele brokstukken worden behandeld.

Dat wil de filosofie voorkomen; zij wil universeele kennis; — en dat wordt helaas! tegenwoordig al te veel vergeten.

2°. Als tweede euvel noemde ik het feit, dat de studenten in de genees- en natuurkunde aan de academie geen onderwijs in de logica ontvangen, m. a. w. dat deze heeren niet onderwezen zijn in de hanteering van het kompas, zoo onmisbaar om koers te houden op den weg der wetenschap.

De wetgever van de wet op het Hooger Onderwijs vóór 1878 begreep dit; hij zag zeer goed in, dat het onderwijs in de genees- en natuurkunde zonder logica niet ging en had het verplichtend gesteld. De wetgever van 1878 meende blijkbaar, dat logica of geheel onnoodig is om natuur- of geneeskundige wetenschap te drijven, of dat het niet denkbaar is, dat natuur- en geneeskundigen onlogisch denken, of dat logica tot de kategoriën der aangeboren begrippen behoort. En toch de ervaring leert wel anders.

Men ergert zich meermalen aan de gewaagde gevolgtrekkingen, aan de kromme sprongen die gemaakt worden op den weg der logica die recht is, aan het uitgeven van hypothesen of minder dan hypothesen voor theoriën, van theoriën voor regels, van regels voor wetten. De meest uiteenlopende conclusies ziet men trekken uit eenzelfde b.v. bacteriologisch feit. Wat zegt ge van deze redeneering, die ik onlangs tegenkwam, en waarin het bewijs moet liggen, dat een sprinkhaan het gehoorwerktuig in zijn achterpooten heeft.

Men neme een sprinkhaan, plaatst dien op het eene eind van de tafel; nu klopt men aan het andere eind, het beest hoort het en springt weg. Men vangt den sprinkhaan weder, knipt nu zijn achterpooten af, zet hem weder op tafel, klopt weêr aan het andere eind, het dier springt niet weg — bewijs dat het gehoorwerktuig in de achterpooten zetelt.

Of wat zegt gij van deze logica? Wat is ziekte? Het tegendeel van gezondheid. Wat is gezondheid? Gezondheid is, indien alle organen normaal werken. Derhalve is ziekte, indien alle organen abnormal werken.

Men moet uiterst voorzichtig zijn met gevolgtrekkingen te maken.